

Figurile de stil

Figurile de stil și procedeele stilistice sunt considerate substanța vie a limbajului artistic, desemnând modalitățile prin care se modifică expresiv sau se modifică sensul unui cuvânt, ori se petrece o abatere de la construcția gramaticală uzuală, pentru a crea imaginea artistică.

CLASIFICARE:

Figuri de sunet / de nivel fonetic (metaplasme)	
Aliterația și asonanța	<ul style="list-style-type: none"> □ Figură de stil de nivel fonetic constând în selectarea cuvintelor în care se repetă un sunet, o alăturare de sunete: □ Aliterația – repetarea consoanelor: Prin vulturi vântul viu vuia. □ Asonanța – repetarea vocalelor: Argint e pe ape și aur în aer.
Onomatopeea	<ul style="list-style-type: none"> □ Figură de stil de nivel fonetic constând în utilizarea cuvintelor care sugerează sunete, zgomote din natură prin chiar corpul lor sonor: <i>vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie.</i>
Figuri de construcție / de nivel sintactic (metataxe)	
Inversiunea	<ul style="list-style-type: none"> □ Figură de stil de nivel sintactic care constă în modificarea expresivă a topicii obișnuite în propoziție sau în frază: <i>în mândrul întuneric</i>.
Repetiția	<ul style="list-style-type: none"> □ Figură de stil de nivel sintactic ce constă în reiterarea unui termen sau a unei sintagme în scop expresiv: <ul style="list-style-type: none"> □ Simplă: "vine, vine, vine, calcă totul în picioare!" □ Anaforă (la începutul unei unități prozodice: versuri, strofă, etc.): <i>Și tot nu se arată cetatea preasfântă/ Și tot"</i> □ Epiforă (la sfârșitul unei unități prozodice): <i>" de plumb. /... de plumb."</i> □ Anadiploză (la început și la sfârșit de vers/la începutul unui vers și la finalul versului următor): <i>"Mereu se vor tot bate, tu vei dormi <u>mereu</u>" "<u>Un cer de stele dedesubt,/ deasupra cer de stele</u>"</i> □ Epanadiploza (la sfârșitul unui vers / strofe și la începutul

	<p>versului următor al strofei următoare) : " <i>Și tot nu se-arată cetatea din vise./Cetatea din vise departe e încă...</i> ".</p> <p>□ Chiasm (repetarea a doi termeni cu schimbarea ordinii) : "Ca visul unei umbre și umbra unui vis."</p>
Enumerație	<p>□ Figură de stil de nivel sintactic care constă în realizarea unei coordonări sintactice în scop expresiv: "<i>Căci eu iubesc,/și flori, și ochi, și buze, și morminte./</i>"</p>
Gradație	<p>□ Figură de construcție care constă în trecerea treptată de la o idee la alta pentru a nuanța exprimarea:</p> <p>□ Gradație ascendentă(climax): "<i>o sete era de păcate, de doruri, de-avânturi, de patimi / o sete de lume, de soare.</i>"</p> <p>□ Gradație descendentă(anticlimax): "<i>... și-a mea cântare/S-a înăsprit, s-a adâncit, s-a stins.</i>"</p>
Dislocare sintactică	<p>□ Figură de stil de nivel sintactic care constă în modificarea afectivă a topicii obișnuite în propoziție sau în frază, generând ambiguitatea, și, implicit, sporirea expresivității textului: "<i>Lacul codrilor <u>albastru</u>."</i> "<i>Păsări, ca îngeri de <u>apă</u>(păsări de apă)</i>".</p>
Anacolutul	<p>□ Porcedeu livresc (figură de nivel sintactic) prin care se întrerupe continuitatea sintactică în propoziție sau în frază: "<i>Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur</i>"</p>
Figuri semantice / de nivel lexico-semantic (metaseme)	
Epitet	<p>□ Figură de stil de nivel sintactic și semantic, constând în alăturarea unui determinant expresiv pe lângă un substantiv sau un verb, determinant ce scoate în evidență o însușire neobișnuită a obiectului/acțiunii.</p> <p>□ Epitet ornant (de mare generalitate): <i>prăpastia măreață</i></p> <p>□ Epitet cromatic: <i>Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară</i></p> <p>□ Epitet metaforic: <i>pădure de argint/ pădure de aramă</i></p> <p>□ Epitet personificator: <i>Aud materia plângând/ codrului bătut de gânduri</i></p> <p>□ Epitet hiperbolic: <i>Gigantică poartă o cupolă pe frunte</i></p> <p>□ Epitet moral(apreciativ): <i>surâsu-i cald</i></p> <p>□ Epitet sinestezic: <i>Primăvară.../O pictură parfumată cu vibrații de violet;</i></p>
Comparație	<p>□ Figură de stil de nivel sintactic și semantic ce constă în alăturarea a doi termeni, concreți sau abstracti, pe baza unui raport de asemănare; elemente de relație: <i>ca, precum, asemeni, întocmai ca, etc.</i></p> <p><i>Ex: lese luna ca o vatră de jeratic.</i></p>
	<p>□ Figură de stil complexă, constând în utilizarea numelui unui obiect concret spre a exprima o idee abstractă, în temeiul unei</p>

Simbol	analogii / al unui proces accentuat de semnificare; se obține prin dezvoltarea unei metafore sau prin recurența unei imagini: <i>Ex: Eu port în mine noaptea și-n bezna ei adâncă / Mi-e sufletul <u>un vultur înlăntuit de-o stâncă</u>.</i>
Metaforă	<p>□ Figură de stil de nivel semantic prin care se substituie un termen propriu cu unul impropriu, dar expresiv poetic, de obicei, pe baza unei relații logice de asemănare (metafora plasticizantă); când între termenul propriu și cel metaforic nu există o analogie (comparație implicită) – metaforă revelatorie (<i>corola de minuni a lumii</i>);</p> <p>□ Metafora explicită ("in praesentia") presupune prezența ambilor termeni, nu și a elementului de legătură (o structură de tip apozitional) : "<i>Leoaică, tânără, iubirea</i>";</p> <p>□ Metafora închisă/totală este generată printru proces de maximă ambiguizare a relației dintr cuvântul metaforic și semnificația ce poate fi doar aproximat: <i>Dar <u>piatra-n rugăciune, a humei despuire</u>/Și <u>unda logodită sub cer</u> vor spune cum?</i></p>
Metonimia	<p>□ Figură de stil de nivel semantic prin care se substituie un termen propriu cu un termen impropriu, dar expresiv poetic, pe baza unei relații logice de ordin calitativ (temporală, spațială, cauzală): <i>cauză – efect, efect – cauză, autor – operă, obiectul care conține-conținut, locul de proveniență – produs, sentimentul, însușirea-numele organului, părții corpului căreia i se asociază, obiectul – simbolul, etc.</i></p> <p><i>Ex: Dintr-un bolovan coboară/ <u>pasul tău de domnișoară</u>(= eleganță, frumusețe, tinerețe)</i></p>
Sinecdoca	<p>□ Figură de stil de nivel semantic prin care se substituie un termen propriu cu un termen impropriu, dar expresiv poetic, pe baza unei relații de ordin cantitativ: <i>singular – plural, plural – singular, gen – specie, parte- întreg, etc.;</i></p> <p><i>Ex: Căci <u>toată floarea</u> vă cunoaște / Și <u>toată frunza ei</u> vă știe; <u>mii de capete pletoase</u>;</i></p>
Oximoronul	<p>□ Figură de stil de nivel semantic ce constă în alăturarea a doi termeni care în limbajul comun se exclud, având sensuri opuse: <i>...suferință, tu, dureros de dulce; ...neguri albe, strălucite</i></p>
Superlativul stilistic	<p>□ Figură de stil de nivel semantic prin care construcția obișnuită de superlativ absolut e înlocuită cu o expresie inedită (frecvent, printr-o perifrază metaforică) :</p> <p><i>"...în ochii-i ucigător de dulci; Așa-s negri ochii tăi; era frumoasă de nespus"</i></p>
Paradoxul	<p>□ Figură de nivel semantic care evidențiază o idee aparent absurdă, dar care se încarcă de o semnificație logică în context: <i>Dulci cuvinte ne-nțelese însă pline de-nțelese; Eminescu n-a existat;</i></p>

Eufemismul	<p>□ Figură de stil a ambiguității prin care se atenuează o expresie dură , substituită cu o alta, mai puțin directă: <i>Era calul din poveste, înainte de a mânca tîpsia de jar;/ Ucigă-l toaca;</i></p>
Antifraza	<p>□ Figură de stil cu caracter ironic, constând în utilizarea unui cuvânt (a unei locuțiuni) cu un sens opus celui denotativ : <i>Ba să vezi,posteritatea este încă și mai dreaptă...</i></p>
Figuri de gândire/la nivelul viziunii artistice (metalogisme)	
Antiteza	<p>□ Procedeu stilistic și figură de nivel semantic prin care se creează o opoziție stilistică între două cuvinte, idei, concepte, imagini, "personaje" lirice (<i>Înger și demon</i>); EX.: <i>Tu veneai de sus, eu veneam de jos, Tu veneai din vieți, eu veneam din morți!"</i>.</p> <p>□ Antiteze romantice: real –ideal; teluric-celest; efemer-etern; viață – moarte;</p>
Hiperbolă	<p>□ Figură stilistică de gândire ce constă în exagerarea dimensiunilor, a proporțiilor reale ale unui obiect, fenomen, etc. cu scopul sporirii expresivității: EX: <i>Gigantică poart-o cupolă pe frunte; Poți zidi o lume-ntreagă</i></p>
Litota	<p>□ Figură stilistică de gândire ce constă în diminuarea exagerată a dimensiunilor, a proporțiilor reale ale unui obiect, fenomen, etc. cu scopul sporirii expresivității: Ex: <i>...o lume mică de se măsură cu cotul; microscopice popoare;</i></p>
Personificare	<p>□ Figură stilistică de gândire prin care se atribuie unor obiecte, vietăți, concepte abstracte, etc. caracteristici sau comportament și limbaj omenesc: Ex: <i>...aud materia plângând; blânda lună; Lună, tu, stăpână a mării</i></p>
Alegorie	<p>□ Procedeu stilistic complex care apelează la o suită de simboluri, metafore, comparații, personificări spre a forma o imagine prin care scriitorul comunică o viziune proprie despre lume, înțelesuri / concepte existențiale profunde:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Nivelul figurativ e dublat de un nivel de semnificare sugerat pe baza unei analogii; ◆ Utilizată în fabule, în poeme alegorice, etc. <p>Ex. Alegoria <i>moarte-nuntă</i> din <i>Miorița</i></p>
Figuri retorice/la nivelul discursului (de adresare)	
Invocația retorică	<p>□ Figură de stil retorică utilizată în scop expresiv care constă în adresarea către un personaj imaginar, ori real dar absent, către o entitate abstractă, personificată, etc. : Ex. <i>...Suferință, tu, dureros de dulce; / "Cum nu vii, tu,Țepeș , doamne...?"</i></p>

Apostrofă	<p>□ Figură retorică de adresare, constând în întreruperea neașteptată a discursului prin interpelarea unui interlocutor simbolic (uneori pe un ton sarcastic, ironic, agresiv):</p> <p>Ex. <i>Ura strânse ramuri negre / Auzi freamățul întunericului sporind / prietene?</i></p>
Interogație retorică	<p>□ Figură retorică de stil ce constă în formularea unei întrebări conținând în sine răspunsul sau la care nu se așteaptă răspuns, utilizată în scop expresiv:</p> <p>Ex. <i>Astfel de noapte bogată, cine pe ea nu ar da viața lui toată?</i></p>
Imprecație	<p>□ Figură retorică prin care se exprimă, în tonalități de blestem, dorința pedepsirii unei persoane:</p> <p>Ex. <i>Oriunde vei merg, sa calci, o, tirane/ Sa calci pe-un cadavru și-n visu-ți să-l vezi</i></p>
Invectivă	<p>□ Figură de stil ce constă în utilizarea unui cuvânt jignitor, a unei violențe de limbaj:</p> <p>Ex. <i>Prea făcurăți neamul nostru de rușine și ocară, / Prea v-ați bătut joc de limbă, de străbuni, de obicei, / Ca să nu s-arate-odată ce sunteți – niște mișei!</i></p>
Invocație retorică	<p>□ Figură de stil retorică utilizată în scop expresiv care constă în adresarea către un personaj imaginar, ori real dar absent, către o entitate abstractă personificată, etc.:</p> <p>Ex. <i>...Suferință, tu, dureros de dulce;</i></p>